

Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Međunarodni, interdisciplinarni, dvojezični, online časopis

Bosanski Isus Nikole Šopa

Željko Ivanković

Uspinjući se pjesničkim stubama, Nikola Šop (1904-1982) išao je od krajnje materijalnog, preko elementarno ispovjedne pjesme, poezije kršćanske i mistične simbolike, intimističkih meditacija do, opet, ekstremno dematerijalizirane poezije kozmičkih prostora. Prolazeći te pjesničke etape, on je i praktično potvrdio da fizička pjesnikova pozicija spram svijeta bitno determinira i njegovu poetiku. Tako je pjesnik izrazito materijalnog, duhovni srodnik francuskog simbolističkog lirika Francisa Jammesa (1868-1938) i Paula Claudela (1868-1955), pisca katoličke inspiracije, nakon osobne tragedije koja ga trajno veže za krevet, postao pjesnik "svemirskih kućica".

Šop se intelektualno i pjesnički snažno profilirao u okvirima specifičnoga bosanskog katoličanstva, franjevačke provenijencije, koje je već zarana prepoznato u njegovim pjesničkim knjigama Pjesme siromašnog sina (1926), Isus i moja sjena (1934), Za kasnim stolom (1943). Ta njegova poezija, osim što je korespondentna s onodobnom hrvatskom socijalnom lirikom, nosi i snažan pečat franjevačke i pučke duhovnosti, bosanskog iskustva življenja. Šopov Isus je prijatelj siromašnih, čovjek i uzvišeno biće kako ga poimaju sv. Franjo, francuski pisac Ernest Renan (1823-1892) ili bosanski franjevci koji su formulu svog djelovanja *secundum loca et tempora* doveli do savršenstva u školi umijeća življenja i pučkih legendi, stoljećima sačuvanih u usmenoj predaji o pohodima Zemlji što su ih povremeno „poduzimali“ Isus ili neki sveci. Šopov Isus nije astralno uzvišen, nije božanski Krist, on je običan mali čovjek, on je "u posjeti kod nas", on "čita novine", on je iznenadni gost u našem skromnom domu.

Pogledajmo: "Isus i ja pred gradskim pijetlom"! Gotovo šokantno za vrijeme u kome je pjesma napisana, pogotovu naspram relativno „podnošljivih“ naslova kao što su "Poziv dragom Isusu" ili "Isus sam u sobi". Ovakva situiranja Isusa, tj. njegova "upotreba", njegovo demistificiranje, čini Isusa, tako malim i skromnim, familijarnim s običnim čovjekom u skromnoj bosanskoj kući, u kojoj je i bosanski franjevac postao skromni ujak! Takav Šopov Isus podsjeća nas na mitska "zlatna vremena" kad je još Bog zemljom hodao, kako to kaže narod koji u sjećanju čuva neko nepostojeće vrijeme, vrijeme nepotrošenog raja, pastorage. On je otklon od Isusa Krista kakvog nam u to doba nudi etablirana crkva. Šopov je pjesnički Isus najbliži čovjekov srodnik, krajnje privatni, osobni, do kraja antropomorfizirani Bog. U tom je varijetetu kršćanstva i moguća Šopova pjesma "Lutanje siromašnog sina svetoga Franje", u takvom kršćanstvu jedino fratar može nositi fes a Isus šušur!

Isus u ovako utemeljenoj poetici nije samo "glavni junak" jedne inovativno-pjesničke misli, on je i imaginarni sugovornik, ono "hipotetičko drugo lice" o kome govori ruski skladatelj Igor Stravinski.

Poslije će Šop prestati biti pjesnik „zemaljskih stvari“ i svojim će se pogledom vinuti u kozmičko, u potragu za rubovima beskonačnog. Kućice u svemiru (1957), Svemirski pohodi (1957), Astralije (1961), Dok svemiri venu (1975), Nedohodi (1979), knjige su kojima Šop pohodi metafizičko, gdje malu zemaljsku ljubav za Isusa pretvara u „veliku svemirsku ars amandi“, tragajući za slobodama nepreglednih prostora, za vječnosti, za „Bićem svih bića“. Pjesnik fizički opipljivog svijeta, rastao je i narastao do pjesnika koji je svijet otkrivao očima duha, apstrakcijama udaljenim od svijeta spoznatljiva čulima, narastao do transcendentalnog.

© 2010 *Željko Ivanković*

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.